

Politiek is het toebedelen van waarden aan de maatschappij. Het gaat over wie, wat krijgt, wanneer en hoe. Wil je dat goed doen, dan is wel zicht nodig op wat er écht in de maatschappij gebeurt. Heb je dat niet, dan zijn de oplossingen die je voorstelt niet zo bruikbaar. Bij het lezen van de partijprogramma's bekwam mij het gevoel dat niet alle partijen goed zicht hebben op wat er echt misgaat in de jeugdzorg. Hoofdthema's zijn administratieve lastenverlichting, meer geld voor gemeenten, regionalisering (zelfs centralisering) van bepaalde functies in de jeugdzorg en stoppen met aanbesteden.

Om met dat laatste te beginnen: het grootste deel van de gemeenten besteedt jeugdzorg (nog steeds) niet aan. Tot voor kort maakte 97% van de gemeenten gebruik van een 'open house', wat geen aanbesteding is. De politieke partijen deden de afgelopen jaren echter zelf weinig aan een beleid van de Rijksoverheid dat gemeenten vooral afraadt gebruik te maken van 'open house', waardoor zij juist veel méér gaan aanbesteden. Het was dus handiger geweest op een eerder moment gemeenten te verplichten gebruik te maken van bepaalde administratieve (en andere) voorwaarden, dan had dat nu vrij gemakkelijk bij 97% van de gemeenten geïmplementeerd geweest. Het eerste punt (administratieve lastenverlichting) en het laatste punt (stoppen met aanbesteden) hadden dan al uit de programma's kunnen verdwijnen. De nabije toekomst zal nu vooral bestaan uit gemeenten die op verschillende manieren gaan aanbesteden, waardoor administratieve lasten juist ook weer gaan toenemen. Het enige voordeel daarvan is, vreemd genoeg, dat de partijprogramma's actueel zijn.

Uit het onlangs gepubliceerde AEF rapport blijkt dat gemeenten 1.6 – 1.8 miljard euro tekort komen op de uitvoering van de jeugdzorg. Omdat het rapport is uitgevoerd in opdracht van gemeenten en het Rijk, zullen er dus wel extra financiële middelen bijkomen voor gemeenten. De vraag is echter of dat echt wat gaat oplossen. Dat gemeenten geld tekort komen, wil niet zeggen dat de jeugdzorg ook zo veel geld zou moeten kosten. Dat zijn twee verschillende dingen. Het is nog steeds onduidelijk wáár al het geld naar toe gaat in de jeugdzorg. En of een andere besteding van die gelden al niet een oplossing is voor de tekorten. Door bij te plussen zonder verdere voorwaarden, zal niemand die vraag ook stellen. Ik hoop het niet, maar ik vrees dat over enkele jaren dan opnieuw zal blijken dat de jeugdzorg weer meer geld kost. Meer geld houdt bestaande structuren namelijk in stand, het maakt niet dat deze veranderen als daar geen actieve, duidelijke sturing op plaatsvindt. Dat ontbrak de afgelopen jaren.

De regionaliseren (en eventuele centralisering) van enkele jeugdhulpfuncties is tot slot niet eens zo'n slecht idee. Op decentraal niveau zit 'het politieke' soms in de weg om tot effectieve samenwerking te komen. Als daardoor bepaalde jeugdzorgfuncties in de knel komen, heeft dat onomkeerbare gevolgen voor de ontwikkeling van jeugdigen die daar gebruik van maken. En let wel, dit soort jeugdigen op deze leeftijd niet de juiste hulp bieden kan gevolgen hebben tot ver in hun volwassenheid. In dat geval vind ik het belang van deze kinderen zwaarder wegen dan dat van gemeentelijke beleidsvrijheid en hun wens te 'leren'. Dat het Rijk deze functies dus regionaal of centraal kan afdwingen lijkt mij een goed politiek en bestuurlijk uitgangspunt.

Ik mis in het algemeen echter nog flink wat thema's in de programma's. Wie in de praktijk rondloopt ziet dat een wettelijke afbakening van de jeugdhulpplicht gewenst is. Als dat niet

haalbaar is, dan zijn in ieder geval handvatten nodig voor gemeenten hoe dat zelf te doen. Zonder deze afbakening is in theorie alles jeugdzorg en dat is onwenselijk. Over de toegang is ook vrijwel niets te vinden. Gezinnen hebben over het algemeen weinig last van 'al die aanbieders' die er nu zouden zijn (daar hebben vooral gemeenten en aanbieders zelf last van). Gezinnen hebben vooral last van een onduidelijke en gefragmenteerde toegang. Tot noemt een enkeling het vastleggen van landelijke kwaliteitscriteria voor aanbieders. Een goede zaak, want dan hoeven gemeenten dat niet steeds zelf te formuleren bij de inkoop. Dat verlaagt administratieve lasten en 'zorgcowboys' zullen ook snel verleden tijd zijn. Deze drie thema's zijn wat mij betreft hoofdthema's om binnen het huidige stelsel tot een effectievere jeugdzorg te komen. Wellicht kunnen politieke partijen nog wat aanpassingen doen in hun programma's?

Tim Robbe